

הכנסת
היועצת המשפטית לכנסת

(סימוכין: 011258-2024)
ירושלים, כ"ה באדר א' התשפ"ד
05 במרץ 2024

לכבוד
עו"ד איתי אופיר
היועץ המשפטי למערכת הביטחון

שלום רב,

הנדון: אי-התייצבות נציגי צה"ל ומשרד הביטחון בישיבות ועדות הכנסת
מכתבו של יו"ר ועדת הכנסת, חבר הכנסת אופיר כץ אליי מיום 11.2.24; מכתב מרמ"ט שר הביטחון, מר שחר כץ אל חבר הכנסת אופיר כץ מיום 22.2.24

בהמשך להתכתבות שבסימוכין, אני מתכבדת לפנות אלייך בנושא שבנדון:

1. מאז פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", הכנסת עובדת במתכונת מאומצת במיוחד. בכובעה כמחוקקת, הכנסת עורכת דיונים רבים בלוחות זמנים קצרים להכנת חקיקה, המעוררת לעיתים סוגיות מורכבות, וזאת בין היתר גם לבקשת משרד הביטחון, כצפוי וכנדרש בשל הלחימה ומצב החירום. בנוסף, הכנסת עורכת דיוני פיקוח רבים, וזאת לאור החשיבות הגבוהה שבפיקוח פרלמנטרי אפקטיבי של הכנסת על הממשלה בשגרה ובחירום, ובכלל זה גם בקשר ליישום חקיקה.
2. כידוע, בשיטתנו המשטרית הממשלה מכהנת מכח אמון הכנסת, ואחד מתפקידיה החשובים של הכנסת הוא פיקוח על עבודת הרשות המבצעת. לשם מילוי תפקיד זה הוענקה לוועדות הכנסת הסמכות לחייב עובד מדינה להופיע בפניהן ולמסור מידע המצוי בידיו, ואף לחייב שר להופיע בפניהן.
3. למרות האמור, יושב ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת אופיר כץ פנה אליי בעניין היעדרותם של נציגי צה"ל מישיבת ועדת הכנסת, שנערכה ביום כ"ו בשבט התשפ"ד – 5 בפברואר 2024 במסגרתה נערך דיון מעקב חסוי בחוק לביטול אזרחותו או תושבותו של פעיל טרור שמקבל תגמול עבור ביצוע מעשה הטרור (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023.
4. במכתב מענה מטעם ראש מטה שר הביטחון, מר שחר כץ, צוין כי בדיון האמור לא השתתף נציג צה"ל – שכן שהנושא מצוי באחריות שירות הביטחון הכללי. לפיכך, נכתב שם כי לדיונים שהתקיימו בנושא זה נשלח הנציג המקצועי הרלוונטי – נציג אגף היועמ"ש למערכת הביטחון העוסק בנושא.
5. להבנתי, מזכירות הוועדה לא קיבלה כל הודעה או הסבר על כך, כנדרש בסעיף 127 לתקנון. בשל כך, יושב ראש הוועדה, וכן חברי הוועדה הופתעו לגלות במהלך הדיון שהנציג שזומן על ידי הוועדה אינו נוכח.

6. כמו כן, יש להצר על כך שהנציג שכן הגיע לדיון הוועדה לא סיפק מענה לכלל השאלות שנשאלו על ידי חברי הכנסת בקשר ליישום החוק האמור. למעשה, עד היום – שנה ממועד חקיקת החוק – ולאחר ארבע ישיבות מעקב שקיימה ועדת הכנסת בנושא, הנציגים שהתייצבו בפני הוועדה לא נתנו מענה לשאלת חברי הכנסת מדוע החוק לא יושם.

7. מעבר לסוגיות של התייצבות בישיבות ועדות הכנסת, יכולתה של הכנסת לקיים פיקוח אפקטיבי על עבודת הממשלה תלויה גם בקיום חובות דיווח סטטוטוריות תוך מסירת מידע מקיף ובהתאם לתקופות הדיווח הקבועות בחקיקה, כמו גם במתן מענה לחברי הכנסת העושים שימוש בכלים הפרלמנטריים הנתונים בידיהם, ובכלל זה מענה לשאלות של משרדי הממשלה.

8. מנתוני הכנסת עולה כי ישנן כ-60 שאלות ישירות הממתינות עדיין לתשובת משרד הביטחון (מתוך כ-70 שהוגשו בסך הכל). מתוכן, למעלה מ-40 הממתינות למענה מעל 50 ימים; ביחס לשאלות הרגילות, רק כ-2 שאלות נענו על ידי המשרד, מתוך קרוב ל-50 שהוגשו. מתוכן קרוב ל-40 הממתינות למענה מעל 50 ימים.

9. אני מודעת לכך שנציגי מערכת הביטחון עובדים בתקופה זו לילות כימים ואין חולק כי מוטל עליהם עומס רב נוכח אתגרי מלחמת "חרבות ברזל". אף הכנסת החילה על עצמה בתחילת הלחימה מתכונת פעילות מותאמת בשל הייחודיות שבתקופה זו. יחד עם זאת, חשיבותו של הפיקוח הפרלמנטרי אינה פוחתת בימים אלו, ויתכן שאף מתחדדת, בפרט נוכח המאפיינים הייחודיים של הדיונים המתקיימים בכנסת, בין היתר, לנוכח פומביותם ושיתוף הציבור בהם.

10. שמירה על מעמדה ועל תפקודה היעיל של הכנסת היא אינטרס משותף של הכנסת, משרדי הממשלה ונציגיהם ושל הציבור כולו. היעדרותם של נציגי הרשות המבצעת מישיבות ועדות הכנסת, ואי-מסירת מידע או דיווח בהתאם לחוק מקשה, ולעיתים אף מאיינת לחלוטין את יכולתן של הוועדות לקיים פיקוח אפקטיבי על עבודת הממשלה ופוגעת באופן חמור בעבודת הכנסת.

11. הכנסת, ועדותיה וחברי הכנסת פועלים מידי יום לטפל ולתעדף סוגיות המקודמות על ידי משרדי הממשלה ובפרט גם על ידי משרד הביטחון. אך ראוי, אם כן, שיחסי הכיבוד בין הרשויות יהיו הדדיים, באופן בו הכנסת וגופיה יזכו למענה מקיף, בלוחות זמנים סבירים, כמו גם לקיום חובות דיווח והתייצבות בפני ועדות הכנסת, כנדרש בדיון.

12. אבקשך לעמוד על חשיבות הדברים מול נציגי משרדך.

13. אני עומדת לרשותך לכל סיוע בענין זה ובכלל.

בכבוד רב,

שגית אפיק

העתקים:

חבר הכנסת אמיר אוחנה, יושב ראש הכנסת
חבר הכנסת אופיר כץ, יושב ראש ועדת הכנסת
עו"ד שרון אפק, מנהל מערך ייעוץ וחקיקה, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה